

УДК 811.111'377.665

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/65-3-23>

Оксана СЕРГЄЄВА,

orcid.org/0000-0001-8550-5443

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри германської філології та перекладознавства
Хмельницького національного університету
(Хмельницький, Україна) *oksanasergeeva107@gmail.com*

Ольга ТАРАСОВА,

orcid.org/0000-0001-8574-6466

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри германської філології та перекладознавства
Хмельницького національного університету
(Хмельницький, Україна) *tarasova20olia@gmail.com*

Ігор РОСКВАС,

orcid.org/0000-0002-8211-1841

кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри іноземних мов
Хмельницького національного університету
(Хмельницький, Україна) *ihor219115@gmail.com*

МОРФОЛОГІЧНА КАТЕГОРІЯ ЗАЙМЕННИКА В СУЧАСНІЙ АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ

У статті розглянуто важливість англійських займенників у сучасному дискурсі. Англійський займенник є важливою частиною мови, яка спрощує комунікацію, уникнення повторення іменників і допомагає виразити відношення між словами. Охарактеризовано основні типи англійських займенників та розглянуто приклади їхнього використання та функції, які вони виконують у реченнях. Займенники є важливими інструментами у відображенні сучасних соціокультурних тенденцій. У цій статті ми розглянули деякі складнощі і проблеми, пов'язані з використанням займенників у сучасній англійській мові. Автори проаналізували, як англійська мова адаптувалася до змін у суспільстві через введення нових займенників. Ми розглянули питання гендерної нейтральності в займенниках і виклики, пов'язані з вибором правильного займенника при зверненні до осіб, які не вписуються в традиційні гендерні категорії. Використання займенників може значно варіюватися в залежності від контексту, формальності або неформальності ситуації, а також від культурних і діалектних різниць. У цій статті автори дослідили ці відмінності. Зауважено, що для людей, які вивчають англійську як другу мову, можуть виникати проблеми під час правильного використання займенників. На основі сучасних тенденцій, автори цієї статті зробили певні припущення про майбутнє використання займенників в англійській мові, а саме, що розвиток новітніх технологій може вплинути на використання займенників і спрощення граматичних норм. Глобалізація та взаємодія між різними мовами та культурами можуть також впливати на використання займенників в англійській мові, призводячи до нових змішаних форм або запозичень. Автори прийшли до висновку, що використання займенників в англійській мові буде продовжувати розвиватися і змінюватися, відображаючи суспільні, технологічні і культурні зміни.

Ключові слова: займенник, англійська мова, сучасний дискурс, соціокультурні тенденції.

Oksana SIERHIEIEVA,

orcid.org/0000-0001-8550-5443

*Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of Germanic Philology and Translation Studies
Khmelnyskyi National University
(Khmelnyskyi, Ukraine) oksanasergeeva107@gmail.com*

Olga TARASOVA,

orcid.org/0000-0001-8574-6466

*Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of Germanic Philology and Translation Studies
Khmelnyskyi National University
(Khmelnyskyi, Ukraine) tarasova20olia@gmail.com*

Ihor ROSKVAS,

orcid.org/0000-0002-8211-1841

*Candidate of Pedagogical Sciences,
Associate Professor at the Department of Foreign Languages
Khmelnyskyi National University
(Khmelnyskyi, Ukraine) ihor219115@gmail.com*

MORPHOLOGICAL CATEGORY OF PRONOUN IN MODERN ENGLISH

This article deals with the importance of English pronouns in modern discourse. The English pronoun is an essential part of the language that simplifies communication, avoids repeating nouns, and helps express the relationship between words. In modern English, pronominal expressions have delimited functions. Each function is encoded by a specific type of pronoun, generally with a telling name such as interrogative, possessive, or demonstrative. The main types of English prepositions, examples of their use, and the functions they allow in sentences are described. Using appropriate pronouns is crucial in reflecting current socio-cultural trends. This article examines the complexities and issues associated with using pronouns in modern English. The authors analyze how the English language has adapted to changes in society by incorporating new pronouns. We examined the topic of gender neutrality in pronouns, exploring the difficulties of selecting the appropriate pronoun when referring to individuals who do not conform to conventional gender identities. The usage of pronouns can differ based on the context, formality, or informality of the situation, as well as cultural and dialectal variations. These distinctions have been examined by the authors of this article. It has been noted that people learning English as a second language may have problems using pronouns correctly. The authors of this article have made assumptions about the future use of pronouns in the English language based on current trends. They believe that the use of pronouns may be affected by the development of the latest technologies. The conclusion drawn by the authors is that the usage of pronouns in the English language will constantly evolve and adapt to reflect shifts in society, culture, and technology.

Key words: *Pronoun, English language, modern discourse, sociocultural trends.*

Постановка проблеми. У лінгвістичній літературі неодноразово підкреслювалася думка, що проблема займенників через свою специфіку викликає як зацікавленість так і значні труднощі для дослідників. Займенники вивчалися в багатьох аспектах залежно від завдань, що стояли перед авторами відповідних робіт. Проблеми, які зазвичай привертала увагу лінгвістів у зв'язку з вивченням займенників, досить різноманітні: це і визначення статусу займенників у системі частин мови, а також меж цього класу слів, і проблеми семантичної класифікації займенників та їх співвіднесеності з іншими класами слів, питання їх денотативного змісту та відповідності об'єктам позамовної дійсності, проблеми функціональної суті займенників.

Деякі англійські лінгвісти, виходячи з етимологічного значення слова «займенник» (замість імені), визначають займенник як слово, що вживається замість імені. Науковець О. Есперсен, виділяючи займенники як самостійну частину мови, вважає за необхідне враховувати і форму, і функцію, і значення, хоча форму вважає головним критерієм при виділенні частин мови. Існують різні класифікації займенників, в основі яких лежать два принципи: семантичний та синтаксичний. І в тому, і в іншому випадку основним є характер функціонування займенників. Якщо в основі класифікації лежить синтаксичний принцип, то виділяються субстантивні (they, who, somebody, none), ад'єктивні (his, such, any), адвербіальні (then, everywhere, why). При розподілі займенни-

ків за цими трьома групами виявляється, що один займенник можна віднести і до субстантивних і до ад'єктивних (*this, that, some, any*), інші-до всіх трьох груп. Дж. Керм виділяє сім розрядів займенників, У. Коллінсон також сім, автори однієї з американських граматики А. Берк та Г. Берк розрізняють лише п'ять груп. Таким чином, як ми бачимо, не існує єдиної класифікації займенників за розрядами, і немає єдиної думки серед лінгвістів щодо кількості груп займенників.

Існує декілька значних проблем, пов'язаних з теорією та типологією займенників і найбільш актуальних в контексті сучасної лінгвістики. До цих проблем належать: універсальні категорії особових займенників, функційні типи вживання займенників тощо. Частина проблем належить традиційним сферам зацікавленості лінгвістів, інші ж почали активно досліджуватись лише останнім часом.

Аналіз досліджень. Інтерес вчених до проблеми займенників пояснюється тим, що клас займенників можна розглядати з функціональної, семантичної, граматичної, структурної та прагматичної точок зору, що дозволяє дати їх системну класифікацію. Займенник вивчали такі науковці, як: І. Г. Матвіяс, І. Р. Вихованець, К. Г. Городенська, В. М. Ожоган, Л. М. Синельникова, О. І. Смирницький, Ю. О. Жлуктенко, Б. С. Хаймович, Б. І. Роговська, Р. Алкен, Е. Бейтс, Д. Болінджер, Дж. Керм, У. Коллінсон, Дж. Лакофф та інші.

Як зазначають такі науковці як Л. М. Синельникова, М. Шефер та інші «дати чітке визначення займеннику важко, оскільки займенники не називають предмет, а тільки указують на нього» (Синельникова, 2009: 47). Займенники є одним з найдавніших і складних лексично-граматичних класів слів. Ця частина мови сформувалася, набула розвитку, поповнювалася і, в кінці кінців, набула теперішньої форми за багато століть. На цей час в англійській мові спостерігаються зміни в попередніх відмінкових формуваннях. По-перше, як відзначають дослідники, зменшується чіткість матеріального виразу відмінкового значення, наприклад, форми *you* в називному і об'єктному відмінках омонімічні, по-друге, з'являються нові тенденції у вживанні називного і об'єктного відмінків особових займенників.

Вивчення займенників викликає значні труднощі, які виникають вже з того моменту, коли робиться спроба визначити значення займенників як окремої частини мови у зв'язку з тим, що одні слова цього класу мають багато спільного з іменниками, інші – з прикметниками, причому в них відсутнє номінативне відношення до постійних предметів або якостей.

Метою статті є розглянути важливість англійських займенників у сучасному дискурсі, а також дослідити їхню роль у відображенні сучасних соціальних і культурних змін.

Виклад основного матеріалу. Англійський займенник є важливою частиною мови, яка спрощує комунікацію, уникнення повторення іменників і допомагає нам виразити відношення між словами. Займенники посідають особливе місце в системі частин мови. З одного боку, вони виконують у тексті допоміжні функції, тому їхнє використання визначається конкретними правилами. З другого боку, там де є правила, можливе їх порушення, що зумовлює експресію. Основний закон використання більшості займенників пов'язаний з особливостями їхньої семантики: вони не називають предмети та ознаки, а тільки вказують на них, тому в тексті традиційно замінюють слова, що вже траплялись, означають, що автор ще раз називає те, що вже відомо читачеві. Така невизначеність семантики призводить до того, що письменник може конкретизувати її на свій розсуд, наповнюючи будь-яким потрібним йому змістом (Алексеева, 2007: 37).

Займенники характеризуються надзвичайно узагальнюючим значенням: вони вказують на предмети, сутності, абстрактні поняття та їх якісні характеристики, не називаючи їх (Вихованець, Городенська, 2004: 202).

Займенники в англійській мові слугують важливими засобами виразності, вони виконують ряд ключових функцій. Причиною розбіжностей серед лінгвістів у питанні існування займенників як частини мови є їх морфологічні категорії та синтаксичні функції. За значенням займенники в англійській мові поділяються на такі групи:

1) Особові займенники (*personal pronouns*): *I, he, she, it, we, you, they*. Вони вказують на осіб або предмети. Ці займенники можуть вживатися в ролі підмета (наприклад, "*I run*", "*He sings*") або додатка (наприклад, "*She sees him*", "*They like us*").

2) Присвійні займенники (*possessive pronouns*): *my, his, her, its, our, your, their; mine, his, hers, its, ours, yours, theirs*.

3) Зворотні займенники (*reflexive pronouns*): *myself, yourself, himself, herself, itself; ourselves, yourselves, themselves*.

4) Взаємні займенники (*reciprocal pronouns*): *each other, one another*.

5) Вказівні займенники (*demonstrative pronouns*): *this/these, that/those, such, (the) same*. Вони вказують на конкретний об'єкт або особу в контексті розмови. "*This is beautiful*" (про щось, що

близько), *“That was surprising”* (про щось, що далеко).

6) Питальні займенники (interrogative pronouns): *who? whose? what? which?* використовуються для формування запитань. *“Who is there?”*, *“What is happening?”*, *“Which is your car?”*.

7) Сполучні займенники (conjunctive pronouns): *who, whose, which, what*;

8) Відносні займенники (relative pronouns): *who, whose, which, that* використовуються для зв'язку речень або частин речень. *“This is the girl who helped me”*, *“The movie that we watched was interesting”*, *“The car which is parked there is mine”*.

9) Означальні займенники (defining pronouns): *each, every, everybody, everyone, everything, all, either, both, other, another*.

10) Неозначені займенники (indefinite pronouns): *some, any, somebody, anybody, something, anything, someone, anyone, one* використовуються для вказівки на невизначені або загальні особи або предмети. *“Some people love to read”*, *“I don't have any money”*, *“Many are called, but few are chosen”*.

11) Заперечні займенники (negative pronouns): *no, none, neither, nobody, no one, nothing*.

Всі групи займенників не мають однорідних морфологічних і синтаксичних характеристик (О. Ковтун, О. Бойван, 2020: 144). Вивчення цих типів займенників є важливою частиною освоєння англійської мови, адже займенники допомагають уникнути повторення іменників, забезпечують гнучкість мови і відображають граматичні відношення між різними частинами речення.

Навчання правильного використання займенників може бути складним для людей, які вивчають англійську як другу мову. Використання займенників може значно варіюватися в залежності від контексту, формальності або неформальності ситуації, а також від культурних і діалектних різниць. Розглянемо ці відмінності. Наприклад, вживання *“it”* і *“this”*. У вивчаючих англійську мову часто виникає непорозуміння при використанні цих займенників, особливо при розмовах по телефону або у інших ситуаціях, коли об'єкт не видно. Наприклад, *“It is raining”* (Це – абстрактна реальність) проти *“This is my book”* (Це – конкретний об'єкт).

Особові займенники в англійській мові змінюють форму в залежності від того, чи вони використовуються в якості підмета чи додатка. Це може бути непросто для не носіїв мови, особливо для тих, у кого в рідній мові форма займенника не змінюється в залежності від його функції в реченні.

Вивчаючи англійську, люди часто змушені вчитися правильно використовувати відносні займен-

ники *“who”, “whom”, “which”, “that”*. Неправильне використання цих займенників може призвести до незрозумілості або некоректності висловлювання, а вивчаючи неозначені займенники, студенти можуть стикнутися з проблемами через велику кількість нюансів та виключень, які потребують заздалегідь вивчення і практики.

Загалом, правильне використання англійських займенників може бути викликом для вивчаючих англійську мову. Однак, регулярна практика і розуміння граматичних правил можуть значно полегшити цей процес.

Займенники є важливими інструментами у відображенні сучасних соціокультурних тенденцій. Сприйняття гендера в сучасному суспільстві стає все більш відкритим і різноманітним. Зміни в суспільстві відображаються в мові, а займенники не є винятком. Ми спостерігаємо, як англійська мова адаптувалася до змін у суспільстві через введення нових займенників. Наприклад, використання *“they”* у однині для представлення людей, які не вписуються в традиційні гендерні категорії. Наприклад, *“Alex said they lost their keys”*. Тут *“they”* та *“their”* використовуються для опису однієї особи, Алекса, чий гендер невідомий або не вписується в бінарні категорії.

Відмітимо також використання займенників в інтернеті. В онлайн-спільнотах, особливо в соціальних медіа, все більш поширюється використання займенників для представлення особи. Люди часто вказують свої вподобані займенники в профілях, щоб інші знали, як до них звертатися.

Питання про використання правильних займенників стало дуже актуальним в контексті політичної коректності. Важливість використання відповідного займенника при зверненні до людини, особливо якщо вона виражає непереконливість щодо традиційних гендерних категорій, є значною.

Усе це свідчить про те, що сучасні тенденції значно впливають на використання займенників в англійській мові, вони стають більш гнучкими та відкритими для різноманітності.

Займенники не лише відображають суспільні зміни, але й слугують важливим елементом в розумінні культурних відмінностей, які проявляються в англійській мові. Використання присвійних займенників може значно варіюватися в залежності від культурного контексту. Наприклад, в американській англійській мові присвійний займенник *“their”* часто використовується у звичайному розмовному мовленні для опису власності, яка належить одній особі, навіть якщо гендер цієї особи відомий: *“Someone left their hat”*.

У британській англійській мові такий варіант зазвичай менш поширений.

Рівень формальності може впливати на вибір займенників. У британській англійській мові формальні обставини можуть вимагати використання “one” замість “you” для узагальнених висловлювань: “One must be very careful in such situations”. Таке використання займенників в американській англійській мові вважається менш звичним.

На півдні Сполучених Штатів Америки часто використовується займенник “y’all” як форма звертання до групи людей. Цей регіональний варіант англійського займенника виражає культурну специфіку та звичаї місцевого населення.

Таким чином, англійські займенники відображають культурні розбіжності в межах англомовних країн і допомагають краще зрозуміти різноманіття англійської мови в світі.

На основі сучасних тенденцій, можна зробити певні припущення про майбутнє використання займенників в англійській мові.

1. *Більша гнучкість*: Щодо використання займенників можна очікувати більшої гнучкості, що відображає все більш розширене розуміння гендеру. Можливо, будуть введені нові займен-

ники або змінені існуючі норми для кращого відображення цієї різноманітності.

2. *Зміни через технології*: Розвиток технологій також може вплинути на використання займенників. Наприклад, вже зараз поширене використання “they” в однині у соціальних мережах для опису невідомого користувача.

3. *Спрощення граматичних норм*: Можливо, в майбутньому деякі складні граматичні норми, як-от використання “whom”, будуть спрощені або взагалі вийдуть з ужитку. Така тенденція вже спостерігається в сучасній англійській мові.

4. *Глобалізація і вплив інших мов*: Глобалізація та взаємодія між різними мовами та культурами можуть також впливати на використання займенників в англійській мові, призводячи до нових змішаних форм або запозичень.

Висновки. Таким чином, на основі проведеного аналізу можна зробити висновки, що займенники в англійській мові впливають на спілкування і соціальні взаємовідносини. Загалом, можна очікувати, що використання займенників в англійській мові буде продовжувати розвиватися і змінюватися, відображаючи суспільні, технологічні і культурні зміни.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алексеева І. О. Theoretical English Grammar Course. Вінниця: Нова Книга, 2007. 327 с.
2. Вихованець І. Р., Городенська К. Г. Теоретична морфологія української мови. Київ : Пульсари, 2004. 398 с
3. Ковтун О., Бойван О. Займенники в англійській та українській мовах: порівняльний аспект. Науковий збірник «Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка». Вип. 32 (1), 2020. С. 141–147
4. Сінельникова Л. М. Займенник у дискурсі. Луганськ: ДУ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2009. 412 с.
5. Eichstaed J. C. Status Update: Stressed, Angry, at Risk. Scientific American Mind. November-December. New York, 2019. P. 62–67.
6. Shaefer M. Between you and I. URL: <https://www.academia.edu/38368501/>.
7. Jacobson R. On Linguistic Aspects of Translation. London and New York : Routledge, 2000. P. 524.
8. Jespersen O. A Modern English Grammar on Historical Principles. London : Routledge, 2006. P. 1120.

REFERENCES

1. Aliksieieva I. O. Theoretical English Grammar Course. Vinnytsia: Nova Knyha, 2007, 327 p.
2. Vykhovanets I. R., Horodenska K. H. Teoretychna morfolohiia ukrainскоi movy. [Theoretical morphology of the Ukrainian language]. Kyiv: Pulsary, 2004, 398 p. [in Ukrainian].
3. Kovtun O., Boivan O. (2020) Zaimennyky v angliyskiy ta ukrainskiy movah: porivnyalniy aspekt. [Pronouns in English and Ukrainian Languages: A Comparative Aspect]. Naukovyi zbirnyk “Actualni pytannya humanitarnykh nauk”: mizhvuzivskiy zbirnyk naukovykh prats molodykh vchenykh Drohobytskogo derzhavnogo pedagogichnogo universytetu imeni Ivana Franka. – Scientific Collection “Topical Issues in the Humanities: Intercollegiate Collection of Scientific Papers of Young Scientists of Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University”, 32 (1), 141–147 [in Ukrainian].
4. Sinelnikova L. M. (2009) Zaimennuk u dyskursi. [Pronoun in Discourse]. Luhansk: DU “LNU imeni Tarasa Shevchenko”, 412 [in Ukrainian].
5. Eichstaed J. C. Status Update: Stressed, Angry, at Risk. Scientific American Mind. November-December. New York, 2019. P. 62–67.
6. Shaefer M. Between you and I. URL: <https://www.academia.edu/38368501/>.
7. Jacobson R. On Linguistic Aspects of Translation. London and New York : Routledge, 2000. P. 524.
8. Jespersen O. A Modern English Grammar on Historical Principles. London : Routledge, 2006. P. 1120.